

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų
mokyklų

9–12/I–IV gimnazijos klasių mokiniams
2021 m.

III–IV gimnazijos klasės

Savivaldybės etapas

Užduočių atlikimo laikas–1 val. 15 min.

ATSAKYMAI

1 UŽDUOTIS

- 1.1. a) Barokas.
b) Vilniaus universitetas (Akademija).
c) Jėzuitų ordinas.

1.2. K. Donelaičio *Metuose*. K. Donelaičio kūrinį ir šį M. K. Sarbievijaus eilėrašį sieja kai kurios kulinariniai įvaizdžiais perteikiamos vertybinės paralelės: teigiamos (paprastais, vietinės kilmės valgiais reprezentuojamos) žmogaus vertybės yra prigimtinis kuklumas, nuosaikumas; neigiamos, aukštesnį socialinį statusą demonstruojančios prabangaus, poniško gyvenimo vertybės yra reprezentuojamos prašmatniais, nevietinės kilmės valgiais.

2 UŽDUOTIS

- 2.1. Taip. Nes *q* šaknyje kaitaliojasi su *ę, į* giminiškuose žodžiuose (ir yra prieš priebalsį *s*). Atsakymai gali būti įvairūs, pvz., *tąsyti – tęsti, tįsti*.
2.2. Ilgieji skiemenys: *žvilg-, -rė-, -jo, į, mo-, rį-*. Sudaro ilgieji balsiai ir dvigarsis.
2.3. Sukirčiuoti daiktavardžiai: *grōbį, kišlėnėj, piūštaiš, stīrną, šunīs, medžiotoją*. Taip. Nes šiuose žodžiuose kirčiuotas priešpaskutinis skiemuo yra ilgas tvirtagalis ir kirtis kaitant žodžius tam tikrose formose šoka į galūnę.
2.4. Prielinksnis. Visi su juo vartojami veiksmažodžiai reiškia slinktį (judėjimą).
2.5. Iš bendraties kamieno *medžio-* ir priesagos *-tojas*. Jie yra veikėjų pavadinimai.
2.6. Bejungtukių jungimo būdu. Intonacija.
2.7. *Sandėlis*. Priešdėlio forma priklauso nuo jo padėties – prieš kokį priebalsį jis yra.

3 UŽDUOTIS

Autorius	Laikotarpis	Svarbiausias kūrinys	Kūrinio žanras(-ai)	Kūrinio kalba (-os)
1. Mikalojus Daukša	Renesansas	<i>Postilė</i>	Pamokslas, prakalba	Lietuvių; lenkų, lotynų (prakalbos)
2. Antanas Baranauskas	Romantizmas	<i>Anykščių šilelis</i>	Poema	Lietuvių
3. Dantė	Viduramžiai	<i>Dieviškoji komedija</i>	Poema	Italų

4 UŽDUOTIS

- 4.1. Frydricho Kuršaičio *Lietuvių kalbos gramatika*.
- 4.2. Juozas Balčikonis, Voronežas.
- 4.3. P. U. Dinis, Italija.
- 4.4. Anykštėnai, Konstantinas Sirvydas.

5 UŽDUOTIS

5.1. Pagrindinė meninė šios ištraukos priemonė – lakoniškai pavaizduota dramatiška situacija. Visa eilė ilgą laiką trukusių įvykių (vienišos senutės pasiklydimas, atminties praradimas, patekimas į ligoninę, atminties atgijimo momentas, grįžimas į namus) perteikiami viena kelių eilučių pastraipa. Šiam kompoziciniam (ilgos realių įvykių grandinės ir minimalistinio pasakojimo) sumanymui tarnauja ir trumpi, paprastos sandaros sakiniai, kuriuose specialiai vengiama jaustukų, dalelyčių bei kitokių kalbos priemonių, tradiciškai vartojamų išpūdžiui sustiprinti. Pasirinktas pasakojimo būdas paradoksaliai išryškina pagrindinio personažo, senutės, trapumą ir pažeidžiamumą. Be to, pastraipoje perteikiama ne tik su pagrindiniu personažu susijusi įvykių seka. Pastraipos kulminacija pasiekama įvedant kitą, sanitarės, personažą, kurios neverbalinėmis priemonėmis perteikti grubūs veiksmai dar labiau sustiprina skaitytojo empatiją apleistai senutei.

5.2. Atsakymai gali būti įvairūs. B. Vilimaitės kūrybos centre yra paprastas žmogus. Šios autorės kūrybos pobūdis yra impresionistinis, tačiau jos meninė raiška – minimalistinė; teksto poetikoje svarbų vaidmenį vaidina ne tik verbalinė, bet ir neverbalinė komunikacija (kūno kalba, veiksmai, poelgiai ir kt.).

5.3. Pirmieji šio tipo personažai atsirado XIX a. pradžios realistinėje rusų prozoje, kai subrendusi Rusijos inteligentija ėmė reflektuoti socialinius carinės Rusijos sistemos aspektus. „Mažo“ žmogaus tipas buvo žemesnio socialinio statuso, neturtingas, kokiais nors ypatingais sugebėjimais ar ambicijomis neišsiskiriantis eilinis žmogus. Žymiausius šio tipo personažus sukūrė rusų rašytojai A. Puškinas, N. Gogolis, F. Dostojevskis.

6 UŽDUOTIS

6.1. Atsakymai gali būti įvairūs: moksliniam stiliui būdingas abstraktumas, kai vartojami abstrakčias sąvokas žymintys daiktavardžiai, abstrakčius požymius žymintys būdvardžiai bei abstrakčias būsenas, procesus žymintys veiksmažodžiai. Taip pat yra svarbus dalykinis tikslumas, todėl vartojami ilgi sudėtiniai sakiniai, kurių nariai jungiami jungtukais, minčiai reikšti vartojami šalutiniai priežasties, tikslo, sąlygos, nuolaidos ir kt. sakiniai, jungiami prie pagrindinio, vartojami beasmeniai sakiniai; žodžiai vartojami apibrėžtomis reikšmėmis, vengiama daugiareikšmiškumo. Mokslino stiliaus tekstas turi būti glaustas, todėl sakiniuose mintys formuluojamos tiksliai, glaustai, paisant logikos, tolesnės mintys kyla iš anksčiau išdėstytų teiginių, tekstas yra nuoseklus, aiškus, išsamus ir suprantamas, todėl stiliui būdingas nuoseklumas, aiškumas, išsamumas ir suprantamumas. Stiliui taip pat būdingas objektyvumas, nes tekstas yra nuasmenintas, vengiama subjektyvumo, nėra emociingumo, vartojami tarptautiniai žodžiai, terminai.

6.2. Vediniai: *dinamiškumas, -umas, dinamišk-as; moralizavimas, -imas, (moralizuoti, moralizuoja) moralizav-o.*

6.3. Atsakymai bus įvairūs.

Kitame puslapy pateikiama vertinimo taškų lentelė.

Vertinimas

1 užduotis	1.1. Už kiekvieną teisingą atsakymą po 1 tašką. 1.2. 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas).
2 užduotis	0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas).
3 užduotis	Už kiekvienos skilties teisingą atsakymą po 0,5 taško.
4 užduotis	0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas).
5 užduotis	0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas).
6 užduotis	6.1.-6.2. klausimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas). 6.3 klausimas: 0 (atsakymas neteisingas), 2-5 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas, priklausomai nuo atliktos užduoties kokybės), 6 (atsakymas teisingas).